

**ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΕΔΡΩΝ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΝ ΤΩΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΕΕ ΚΑΙ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ**

Αθήνα, 14 και 15 Νοεμβρίου 2013

Τοποθέτηση του Προέδρου της Ο.Κ.Ε. κ. Χρ. Πολυζωγόπουλου

στην 1^η Συνεδρία με θέμα:

**«Κοινωνικός Διάλογος και Διάλογος Πολιτών σε εποχή εθνικής και
ευρωπαϊκής κρίσης»**

Είναι γνωστό ότι τα τελευταία χρόνια η ελληνική οικονομία βρίσκεται αντιμέτωπη με μία σοβαρή δημοσιονομική κρίση, ενώ παράλληλα πλήττεται από μία πολύ βαθιά διαρθρωτική κατάρρευση ευρύτατων τομέων της οικονομίας η οποία έχει οδηγήσει σε πρωτόγνωρα ποσοστά ανεργίας. Τα μέτρα του Μνημονίου δεν αντιμετώπισαν την διαρθρωτική κατάρρευση της ελληνικής οικονομίας και έτσι η οικονομία εξακολουθεί να παρουσιάζει εικόνα βαθύτατης «ύφεσης», πρωτόγνωρης για ειρηνική περίοδο, με τις γνωστές σοβαρές επιπτώσεις στο ποσοστό και στον αριθμό των ανέργων και στο επίπεδο διαβίωσης των μεγαλύτερων τμημάτων του ελληνικού πληθυσμού.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ελλάδας από την αρχή της λειτουργίας της παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις στην ελληνική οικονομία και την ελληνική αγορά εργασίας. Ήδη από το 2008, στο πλαίσιο παρακολούθησης του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων είχαμε επισημάνει την υψηλή πιθανότητα εκτροχιασμού των δημοσιονομικών μεγεθών της χώρας μας. Τα αίτια της ελληνικής κρίσης είναι βαθειά και οφείλονται στην μακροχρόνια προβληματική δομή και διάρθρωση της ελληνικής οικονομίας και στην αναποτελεσματική λειτουργία του κράτους.

Αναγνωρίζοντας την κρισιμότητα της κατάστασης, **στις αρχές του 2009 προχωρήσαμε στην εκπόνηση μιας Εθνικής Κοινωνικής Αναπτυξιακής Συμφωνίας μεταξύ όλων των κοινωνικών εταίρων που συμμετέχουν στην Ο.Κ.Ε..** Ο στόχος μας

ήταν η διαμόρφωση ενός πλαισίου θέσεων και προτάσεων των κοινωνικών εταίρων για μια Εθνική Κοινωνική Αναπτυξιακή Συμφωνία που θα αφορά και θα συνδέει όλους τους βασικούς τομείς της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής της χώρας μας.

Θέλω να τονίσω ότι αν η πρόταση μας αυτή είχε αξιοποιηθεί από τις πολιτικές και παραγωγικές δυνάμεις, η διαχείρισή της κρίσης θα ήταν διαφορετική και δεν θα είχαμε τις τεράστιες οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις που βιώνει σήμερα η χώρα μας. Είναι γεγονός βέβαια ότι η κρίση που διέρχεται η χώρα μας είναι χωρίς προηγούμενο. Τα βαθύτερα αίτια της κρίσης διογκώνονταν επί χρόνια και η αντιστροφή των αρνητικών τάσεων και χαρακτηριστικών της ελληνικής οικονομίας απαιτεί χρόνο. Ωστόσο, μια κρίση τέτοιων διαστάσεων επιβάλλει αλλαγές μεγάλης εμβέλειας, προκειμένου να αναδυθεί μια νέα ανταγωνιστική οικονομία η οποία θα διασφαλίζει την βιώσιμη ανάπτυξη, θα δημιουργεί θέσεις απασχόλησης, και θα στηρίζει την κοινωνική συνοχή, μέσα από δημοκρατικές δομές διακυβέρνησης που θα βοηθήσουν τη χώρα να αντικρίσει το μέλλον με αυτοπεποίθηση.

Δυστυχώς, αυτά τα τελευταία χρόνια, εν μέσω της εφαρμογής των Μνημονίων και της βίαιης δημοσιονομικής προσαρμογής της χώρας, βρεθήκαμε θεατές στη βίαιη διαμόρφωση ενός νέου θεσμικού περιβάλλοντος, το οποίο, με μοναδικό κριτήριο τη εσωτερική υποτίμηση ως παράγοντα ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας ανέτρεψε εκ βάθρων θεσμοθετημένες διαδικασίες κοινωνικού διαλόγου και έχει επιφέρει πλήρη ανατροπή των εργασιακών σχέσεων.

Παρά τις αντιξοότητες, η **Ο.Κ.Ε.**, αναγνωρίζοντας ότι οι ευρύτερες κοινωνικές και πολιτικές συνεννοήσεις και συμφωνίες είναι απολύτως αναγκαίες και δεν επιδέχονται ολιγωρίες και καθυστερήσεις, επανήλθε το 2012, καταθέτοντας μία κεντρική πρόταση συζήτησης και προβληματισμού με στόχο την κοινωνικοοικονομική αναδιάρθρωση της χώρας. Συγκεκριμένα, η Ο.Κ.Ε. κάλεσε τους κοινωνικούς εταίρους να συνδιαμορφώσουν μία αξιόπιστη αλλά και γρήγορα αξιοποιήσιμη πρόταση για ένα νέο Μοντέλο Ανάπτυξης της Ελλάδας για την επόμενη δεκαετία με βασικές συνιστώσες την αναπτυξιακή και περιβαλλοντική

αιφορία, την εξυγίανση του χρηματοπιστωτικού συστήματος και τη συμβολή του σε παραγωγικές επενδύσεις, την κοινωνία της γνώσης, την παραγωγικότητα, την εξωστρέφεια, την ανταγωνιστικότητα, την απασχόληση και την κοινωνική συνοχή.

Θεωρούμε ότι η χώρα χρειάζεται να αποκτήσει συγκεκριμένη και μακροπρόθεσμη αναπτυξιακή στόχευση, αναπτύσσοντας τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα και διορθώνοντας τα δομικά της προβλήματα. Η αγροτική παραγωγή, ο τουρισμός, η ενέργεια, παραγωγικοί τομείς με υψηλό βαθμό καινοτομίας, η ναυτιλία μπορούν να αποτελέσουν τους μοχλούς ανάκαμψης και δημιουργίας θέσεων εργασίας.

Ταυτόχρονα, και αυτό είναι το πιο σημαντικό, με τη δημοσιονομική σταθερότητα θα πρέπει να διασφαλίζεται και η κοινωνική συνοχή. Το δημοσιονομικό πρόβλημα παράλληλα με την ύφεση της οικονομίας έχει οδηγήσει σε σημαντική αύξηση το ποσοστό της φτώχειας και έχει αποσταθεροποιήσει την κοινωνική συνοχή. Οι εισοδηματικές περικοπές και η σημαντική αύξηση της ανεργίας έχουν οδηγήσει τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, όπως οι νέοι, οι ηλικιωμένοι, οι ανειδίκευτοι εργάτες και οι μετανάστες στο περιθώριο.

Παρά τις πολύ σημαντικές αυτές πρωτοβουλίες για την ενδυνάμωση και την ανάδειξη της σημασίας του κοινωνικού διαλόγου, δυστυχώς, δεν έχουμε καταφέρει να ανασχέσουμε τη διαδικασία συρρίκνωσης του κοινωνικού διαλόγου. Αντίθετα, θα έλεγα ότι ισχύει απόλυτα η διαπίστωση στην οποία κατέληξε και η έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής τον Απρίλιο του 2013: *«ο κοινωνικός διάλογος είναι ιδιαίτερα ασθενής στις χώρες που βρίσκονται σε Μνημόνιο, κυρίως στην Ελλάδα»*.

Η εφαρμογή των πολιτικών των Μνημονίων δεν συνοδεύτηκε από έναν καλά διαρθρωμένο κοινωνικό διάλογο με ενίσχυση του ρόλου των κοινωνικών εταίρων, προκειμένου να επιτευχθούν όσο το δυνατόν συναινετικές συμφωνίες και η κοινωνία να κατανοήσει και να δεχτεί τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις. Αντίθετα, φαίνεται ότι η πραγματική οικονομική κρίση και η κρίση χρέους της χώρας, δεν χρησιμοποιείται για την δημιουργία νέων κανόνων για μια ισορροπημένη προσαρμογή στις νέες συνθήκες, αλλά για μια βίαιη επιβολή κανόνων που δημιουργούν προβλήματα στην οικονομία και την κοινωνία και οδηγούν ακόμα και στην κατάλυση δικαιωμάτων της εργασίας και στην άμβλυνση της νομοθετικής

στήριξης του δικαιώματος συλλογικής διαπραγμάτευσης. Ειδικά δε για τις θεσμικές μεταβολές των εργασιακών σχέσεων, πρέπει να επισημανθεί ότι έγιναν χωρίς οποιαδήποτε διαδικασία ουσιαστικού κοινωνικού διαλόγου, αγνοώντας ακόμη και τα ελάχιστα σημεία σύγκλισης των κοινωνικών εταίρων.

Πέραν της απαξίωσης του διαλόγου μεταξύ των κοινωνικών εταίρων, μεγάλες είναι και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει η Ο.Κ.Ε., **η οποία αποτελεί τον κύριο και συνταγματικά κατοχυρωμένο θεσμό του κοινωνικού διαλόγου στη χώρα μας.** Είναι γεγονός ότι παρά τις συνεχείς μας παρεμβάσεις, πολλές φορές η κυβέρνηση δεν μας στέλνει τα νομοσχέδια προς γνωμοδότηση, όπως έχει υποχρέωση εκ νόμου. Αντιθέτως, οι πιο κρίσιμες νομοθετικές ρυθμίσεις κατατίθενται στο Ελληνικό Κοινοβούλιο με τη διαδικασία του κατεπείγοντος, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις των μνημονίων, με ελάχιστο χρόνο τόσο για δημόσια διαβούλευση, όσο και για διάλογο μεταξύ των κοινωνικών εταίρων αλλά και των μελών του Κοινοβουλίου.

Σε αυτό το δυσμενές περιβάλλον, και αντιμέτωποι με μία συνεχή μείωση των πόρων που λαμβάνουμε, μείωση που οδηγεί τη λειτουργία του θεσμού σε οριακό σημείο, συνεχίζουμε την προσπάθεια, **προχωρώντας συχνά πλέον και στη διατύπωση Γνωμών Πρωτοβουλίας επί νομοσχεδίων που δεν μας έχουν αποσταλεί.** Κατά το τελευταίο έτος, η Ο.Κ.Ε. έχει εκπονήσει συνολικά 15 Γνώμες. Από αυτές, οι 8 αφορούν σε σχέδια νόμου που εστάλησαν από τα αρμόδια Υπουργεία, οι 5 αποτελούν Γνώμες Πρωτοβουλίας, ενώ υπήρξαν και 3 περιπτώσεις όπου η Ο.Κ.Ε. προχώρησε σε γνωμοδότηση Πρωτοβουλίας επί νομοσχεδίων που δεν μας εστάλησαν. Ειδικότερα, η Ο.Κ.Ε. γνωμοδότησε, μεταξύ άλλων, επί των νομοσχεδίων «Διαμόρφωση φιλικού αναπτυξιακού περιβάλλοντος για τις στρατηγικές και ιδιωτικές επενδύσεις και άλλες διατάξεις» (Γνώμη 283) και επί του νομοσχεδίου για τον ««Ενιαίο Φόρο Ακινήτων και άλλες διατάξεις» (Γνώμη 295), θέμα που έχει αποτελέσει αντικείμενο έντονων αντιδράσεων από το σύνολο των παραγωγικών τάξεων της χώρας, ενώ αυτές τις μέρες ολοκληρώνεται και η Γνώμη επί του «Αντιρατσιστικού νομοσχεδίου» το οποίο επίσης έχει αποτελέσει αντικείμενο σοβαρού προβληματισμού για την ελληνική κοινωνία. Επίσης η Ο.Κ.Ε., με δική της πρωτοβουλία, γνωμοδότησε επί δυο φορολογικών νομοσχεδίων που

δεν της εστάλησαν (Γνώμες 282 και 289) καθώς και επί ενός νομοσχεδίου σχετικά με τη ρύθμιση αγοράς προϊόντων και παροχής υπηρεσιών (Γνώμη 290). Θα αναφερθώ τέλος σε δύο πολύ σημαντικές Γνώμες Πρωτοβουλίας που εκπονήσαμε το τελευταίο διάστημα, στη Γνώμη 287 για την Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας και τις συλλογικές διαπραγματεύσεις ως παράγοντες κοινωνικής συνοχής και την Γνώμη 292 σχετικά με τη «Διαμόρφωση πλαισίου για την αξιοποίηση των υδατικών πόρων», η οποία εκπονήθηκε ενόψει της προγραμματισμένης ιδιωτικοποίησης των υπηρεσιών ύδρευσης-αποχέτευσης της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης.

Πέραν του γνωμοδοτικού μας έργου, κατά το ίδιο διάστημα, εκπονήσαμε και υποβάλλαμε στο Υπουργείο Εργασίας **μελέτη που περιλαμβάνει ολοκληρωμένες προτάσεις για την αντιμετώπιση της ανεργίας και ειδικά για την ανεργία των νέων.**

Επιπλέον, η **Ο.Κ.Ε., δίνοντας ιδιαίτερη σημασία στην περιφερειακή διάσταση του κοινωνικού διαλόγου,** έχει επανειλημμένα τονίσει ότι θα πρέπει να ενεργοποιηθούν οι περιφερειακές και τοπικές επιτροπές διαβούλευσης, των οποίων η λειτουργία έχει ήδη προβλεφθεί από το 2010 με το νόμο για την ανασυγκρότηση της τοπικής αυτοδιοίκησης, ωστόσο μέχρι σήμερα παραμένουν ανενεργές.

Στο ίδιο πνεύμα, η Ο.Κ.Ε. **έχει προτείνει την ενεργοποίηση διαδικασιών κοινωνικού διαλόγου με ευθύνη της σε οριζόντιο (περιφερειακό ή τοπικό) και κάθετο (κλαδικό) επίπεδο,** στο οποίο θα συμμετέχουν οι παραγωγικές δυνάμεις με σκοπό την αναζήτηση αποδεκτών και συμφωνημένων δράσεων που θα ενισχύουν την απασχόληση και θα προσθέτουν αξία στις επιχειρήσεις.

Ο περιφερειακός και ο τοπικός διάλογος μπορούν να επιφέρουν κοινωνικές συμφωνίες για την ανάπτυξη της οικονομίας σε κάθε περιφέρεια ξεχωριστά και κατ' επέκταση σε εθνικό επίπεδο, καθ' ότι θα δίνει τη δυνατότητα αξιοποίησης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων τα οποία διαφέρουν ανάμεσα στην περιφέρεια της χώρας. Επιτυγχάνοντας αυτόν τον μεσοπρόθεσμο στόχο ενισχύεται ταυτόχρονα και η ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη, με ότι αυτό συνεπάγεται για μια βιώσιμη πορεία της ελληνικής οικονομίας με κοινοτική συμμετοχή και συνοχή.

Όσον αφορά στον κλαδικό κοινωνικό διάλογο, ως στοχευμένη διαδικασία με μετρήσιμα αποτελέσματα στο επίπεδο των κλάδων, θα δώσει την δυνατότητα στην ενίσχυση της παραγωγής, της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας και κατ' επέκταση στην αύξηση των εξαγωγών και την ενίσχυση της προσφοράς. Μετρήσιμο αποτέλεσμα, πέραν των άλλων, θα αποτελέσει η διεύρυνση της γνώσης, η αξιοποίηση των τεχνολογικών εξελίξεων, η κατάκτηση της τεχνογνωσίας και η αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού, με τελικό αποτέλεσμα στόχο τη συμβολή στην αύξηση των οικονομικών μεγεθών και στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της απασχόλησης.

Κλείνοντας την παρουσίαση των πρόσφατων εξελίξεων της κατάστασης του κοινωνικού διαλόγου στην Ελλάδα και του έργου της Ο.Κ.Ε., θα ήθελα να τονίσω ότι **η πολιτική της εσωτερικής υποτίμησης που επιβλήθηκε από το 2010 δεν απέδειξε ότι αποτέλεσε ένα επιτυχημένο μοντέλο για την αντιμετώπιση της κατάστασης ούτε οδήγησε στην επιδιωκόμενη ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας:** Το κλείσιμο χιλιάδων επιχειρήσεων, η φυγή μεγάλων επιχειρήσεων στο εξωτερικό, η κατάρρευση των ασφαλιστικών ταμείων, η κατακόρυφη αύξηση της ανεργίας, η συρρίκνωση της ιδιωτικής κατανάλωσης εξαιτίας της ραγδαίας ονομαστικής μείωσης των μισθών σε συνδυασμό με τον σοβαρότατο περιορισμό και των δημοσίων επενδύσεων, δαπανών και κατανάλωσης έχει βυθίσει την ελληνική οικονομία σε ύφεση. Θέση της Ο.Κ.Ε. είναι ότι η αντιμετώπιση της κρίσης και των σοβαρών προβλημάτων που αυτή προκαλεί στην ελληνική οικονομία και κοινωνία χρειάζεται την ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου και όχι την υποβάθμιση του.

Επιβάλλεται, επομένως, η άμεση αντιστροφή της οικονομικής και κοινωνικής θεώρησης των πραγμάτων καθώς και των τρόπων και των μέσων αντιμετώπισης της κατάστασης. Διότι η κοινωνική συνοχή, ο διάλογος και οι κοινωνικές συμφωνίες, με αξιοποίηση των δοκιμασμένων μεθόδων συνεννόησης των κοινωνικών εταίρων, πρέπει να αποτελούν τον πυρήνα των ακολουθούμενων πολιτικών για την αναδιάρθρωση της οικονομίας, την ανάπτυξη και την κοινωνική ευημερία.